

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Ny fordelingsmodell

Utkast, . mars 2018, nhf

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet vedtok ny finansieringsmodell for universitets- og høyskolesektoren i 2007, og styret ved UiO vedtok å legge ny modell for fordeling til fakultetene til grunn for fordelingen i 2009-budsjettet. Daværende dekan ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet Asbjørn Rødseth ledet utvalget som utarbeidet ny fordelingsmodell for UiO.

Fakultetet nedsatte deretter sitt eget utvalg for å se på en ny fordelingsmodell for fordeling til underliggende enheter. Dette arbeidet ble ledet av daværende dekan Knut Heidar. Utvalget leverte sin enstemmige innstilling den 22.januar 2009, og den nye modellen ble vedtatt av fakultetsstyret 3. april 2009.¹ Modellen ble noe revidert 6. mai 2009.² Det er denne modellen fakultet frem til nå har lagt til grunn for budsjettering og fordeling av fakultetets basismidler.

Modellen har i all hovedsak virket på en god måte. Den har imidlertid noen svakheter, for eksempel ved innføring av nye studieplasser og når det skjer endringer i elementene som ligger til grunn for modellen. Resultatinntekter fra eksternfinansiert virksomhet er et slikt grunnelement, og når fakultetet har økt sine prosjektinntekter fra EU betydelig, får det konsekvenser som ikke var tilsiktet da modellen ble innført. UiO sentralt har justert sin fordelingsmodell med virkning fra 2018, og det bør vurderes hvilke konsekvenser det eventuelt skal får for fakultetets modell.

På denne bakgrunn har dekanen oppnevnt et arbeidsutvalg bestående av:

Dekan Nils-Henrik von der Fehr (leder)
Fulvio Castellacci, senter leder TIK
Birgitte Bøgh-Olsen, kontorsjef PSI
Gudleik Grimstad, fakultetsdirektør
Terje Hegge, seksjonssjef økonomi (sekretær)
Fredrik Olsbu, rådgiver økonomi

Gruppen fikk i mandat å vurdere behovet for og eventuelt foreslå endringer i fordelingsmodellen. Arbeidsgruppen har tatt utgangspunkt i blant annet de erfaringer som er gjort siden nåværende modell ble vedtatt samt endringer som er gjort i ny

¹ Se [2012/1729-2 – V-sak 2, Protokoll fra møtet.](#)

² Se [2018/3472.](#)

fordelingsmodell ved UiO. Det tas sikte på at en eventuelt ny modell legges til grunn for tildeling 2019.

2 Dagens fordelingsmodell

Tabell 1 oppsummerer fordelingsmodellen for Universitetet i Oslo, med tall for hovedkomponentene i tildelingen til fakultetet oppgitt i hele millioner kroner.³ Modellen skjelder mellom utdanning, forskning og "annet", og innenfor hver type virksomhet er midlene kategorisert som henholdsvis "dimensjonering", "resultater" og "satsninger".

Tabell 1: Fordeling UiO

	Dimensjonering	Resultater	Satsninger
Utdanning	studieplasser 196 ISV 1	studiepoeng 109	digital eks. -6
Forskning	stipendiater 75 postdoc-er 15 "småforsk" 1 ERC 3 SFF 2	doktorgrader 12 NFR-midler 5 EU-midler 15 BoA-midler 1 publikasjoner 11	VLM ØI 6 VLM PSI 7 FME 2 Fellesløft 1 C-Rex 1 ERC Grants 2
Annet	tilpasning -6		likestilling 1

Tall i hele millioner for 2018.

Innenfor utdanning er den største komponenten "studieplasser", basert på tall fastsatt av universitetet for henholdsvis bachelor-, master- og profesjonsstudier. De ulike typene studieplasser gir forskjellig uttelling (eller "pris"), for 2018 henholdsvis 43 749 kroner for bachelor, 63 545 kroner for master og 131 712 kroner for profesjon. I tillegg inngår en komponent for Institutt for statsvitenskap (ISV).⁴ Resultatkomponenten for studier er basert på antall produserte studiepoeng og ferdige kandidater (den siste er ny fra 2018). Under satsninger faller betaling for digital eksamen, der fakultetet bidrar til dekning av universitetets kostnader for avvikling av eksamen, basert på de historiske kostnader fakultetet hadde da det selv var ansvarlig for avviklingen.

Innenfor forskning er de viktigste dimensjoneringskomponentene stipendiat- og postdoktorstillinger, med tillegg av småforsk-midler og bidrag til ERC-prosjekter og Sentre for fremragende forskning (SFFer).⁵ Resultatkomponentene er doktorgrader,

³ Se [Disponeringsskriv 2018 for SV – 2017/1151-4](#), [Universitetsstyrets notat om fordelingsmodell 2018 – 2017/1151-4](#).

⁴ Fakultetet mottok 778 000 kr. fra og med 2015 til studiekvalitetstiltak som ble fordelt til ISV for å styrke bachelorprogrammet i statsvitenskap.

⁵ De sistnevnte var opprinnelige tenkt som evigvarende tilskudd, men er nylig omgjort til tidsbegrensede tilskudd og vil formodentlig etterhvert flyttes til resultater.

midler fra henholdsvis Forskningsrådet, EU og andre sponsorer, samt publikasjoner. Satsningskomponentene er tilskudd til "verdensledende miljøer", utvalgte sentre (p.t. forskningssentre for miljøvennlig energi og C-Rex), samt ERC- og toppforsk-stipender.

I kategorien "annet" inngår et tilpasningsledd (fastsatt ved siste endring av modellen for å gjøre endringen budsjettmessig nøytral) samt en bevilgning til likestillingstiltak.

Tabell 2 viser fordelingsmodellen ved fakultetet.⁶ Den er i prinsippet oppbygget på samme måte som universitetets fordelingsmodell, men med en del ulikheter når det gjelder de spesifikke komponenter.

Tabell 2: Fordeling SV

	Dimensjonering	Resultater	Satsninger
Utdanning	plantall 113 internhusleie 42	studiepoeng 101	diverse 3 ISV 1 VLM ØI 6 VLM PSI 7 FME 2
Forskning	stipendiater 70 postdoc-er 15 "småforsk" 6	doktorgrader 13 NFR-midler 5 EU-midler 21 publikasjoner 11	Fellesløft 3 C-Rex 1 ERC Grants 5 SFF 2 Sommerskolen 1 Eilert Sundt VS 2 ARENA 2
Annet	øremerket 17		likestilling 1

Tall i hele millioner for 2018.

Innenfor utdanning er dimensjoneringskomponentene basert på såkalte plantall, samt tilskudd til dekning av kostnadene ved internhusleie. Resultatkomponenten er studiepoeng, mens satsningene er videreføringen av bevilgningen til ISV samt enkelte andre, mindre poster.

Innenfor forskning er komponentene de samme som for universitetet, dog slik at tilskuddene til ERC-prosjekter og SFFer er lagt til satsninger snarere enn dimensjonering. Fakultetet har i tillegg endel egne satsninger, blant annet Sommerskolen, Eilert Sundt Visiting Scholars og en særlig tildeling til ARENA, kfr. **Error! Reference source not found..**

Kategorien annet innehold er rekke poster, blant annet intern betaling for IT-, personal- og økonomitjenester.

Tabell 3 inneholder en sammenligning av fordelingsmodellene til universitetet og fakultetet. Det er særlig på fire områder at modellene skiller seg ad. For det første benytter universitetet studieplasser til dimensjonering av utdanningen, mens fakultetet benytter plantall og tilskudd til internhusleie. For det andre benytter fakultetet internbetaling for endel tjenester, basert på de historiske kostnader fra den gang disse

⁶ Se [2018/3472](#).

tjeneste lå til de enkelte enheter. For det tredje avviker de "skattesatsene" som henholdsvis universitetet og fakultetet benytter for resultatkomponentene; mens universitetet gjennomgående bruker en sats på 42,4 prosent (slik at 57,6 prosent av bevilgningen fra departementet videreføres til fakultetene), benytter fakultetet forskjellige satser for de ulike resultatkomponentene. Og for det fjerde har fakultetet endel egne satsninger i tillegg til universitetets.

Tabell 3: Sammenligning UiO og SV

	Dimensjonering	Resultater	Satsninger
Utdanning	UiO: studieplasser SV: plantall + internhusleie	UiO: 57,6% SV: Ba 72% Ms/prof. 93%	SV viderefører tildeling fra UiO, pluss egne
Forskning	SV viderefører tildeling fra UiO; noen stipendiat- og postdoc- stillinger fordeles "strategisk"	UiO: 57,6% SV: doktorgrader 93% NFR-midler 57,6% EU-midler 57,6% publikasjoner 100%	SV viderefører tildeling fra UiO, pluss egne
Annet	SV: internbetaling for IT, personal og økonomi		SV viderefører tildeling fra UiO, pluss egne

3 Analyse

Beskrivelsen ovenfor av universitetets og fakultetets budsjettmodeller synliggjør en rekke problemstillinger, herunder

- dimensjonering av enhetene
- finansiering av fakultetsadministrasjonen
- internpriser
- fordeling versus satsninger
- incitament
- utjevning over tid
- opprydding og forenkling
- samsvar mellom UiO- og SV-fordeling

Nedenfor diskuteres disse problemstillingene, og det foreslås hvordan de kan håndteres.

3.1 Dimensjonering

I dagens modell fordeles den såkalte "plantallspotten" etter plantall. Plantallspotten er det som står igjen etter at alle resultatmidler og øremerkede midler er fordelt, herunder det som går til fakultetsadministrasjonen. Plantallspotten (tillagt overføring for dekning av internhusleie) er i størrelse tilsvarende studieplassinntektene, der forskjellen utgjøres av netto betaling til fakultetsadministrasjonen.

Plantallene går langt tilbake, med noen justeringer over tid. De fremstår idag som vanskelige å begrunne, og det er nødvendig med en bedre forankring av dimensjoneringen av enhetene, eller – om en vil – et bedre grunnlag for fordelingen av studieplassinntektene.

Tabell 4 viser tildeling av plantallspotten som andel av studieplassinntektene. Andelen til Psykologisk institutt var stigende frem til 2015, men har deretter vært fallende. Fallet har skjedd til tross for en økt tildeling av studieplasser til profesjonsstudiet i psykologi i denne perioden; det skyldes at den økte tildelingen av studieplasser ikke er reflektert i en økning av plantallet for Psykologisk institutt.

Tabell 4: Plantallstildeling som andel av studieplassinntekter

Enhet	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ISS	11 %	10 %	11 %	11 %	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %
ISV	11 %	10 %	11 %	12 %	12 %	13 %	13 %	11 %	11 %
PSI	20 %	20 %	21 %	22 %	25 %	26 %	25 %	22 %	22 %
SAI	6 %	5 %	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %	6 %	6 %
TIK	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
ØI	10 %	10 %	9 %	9 %	9 %	10 %	10 %	9 %	9 %

Inkluderer øremerking av studieplasser i tillegg til plantallstildeling

Den mest nærliggende erstatning for plantallene er å ta utgangspunkt i studieplasser, slik det gjøres i universitetets modell. Universitetets studieplasstall er imidlertid ikke brutt ned på enhetene, og det må derfor finnes en nøkkel for å fordele studieplassene på enhetene. Det er i realiteten to alternativer, faktiske studenttall og opptaksrammer.

En fordel med å bruke studenttall, er at de er gode uttrykk for den faktiske aktiviteten. Imidlertid ville studenttall (enten man bruker studiepoeng eller uteksaminerte kandidater) forsterke resultatkomponentene; det ville gi svært sterke incitament til å øke studenttallene og kunne friste til å senke kvalitetskravene for å øke produksjonen. Studenttallene varierer også over tid, noe som ville gi uforutsigbarhet med hensyn til tildelingen.

Opptaksrammene er mer stabile enn studenttallene, noe som ville bidra til stabilitet og forutsigbarhet. Ved å bruke opptaksrammer, vil man også få en direkte sammenheng mellom fakultetsstyrets faglige prioriteringer og den budsjettmessige uttellingen.

Som det fremgår av tabell 5, er det i praksis ikke så stor forskjell på å velge opptaksrammer eller studenttall.

Tabell 5: Andel av henholdsvis opptakssramer og studenttall, prosent

	Opptakssramer	Studenttall
ISS	15	14
ISV	17	18
PSI	50	51
SAI	5	5
TIK	2	1
ØI	11	11

Studenttall er basert på produserte studiepoeng i 2016. For både opptakssramer og studenttall er det beregnet andeler for hhv. bachelor-, master- og profesjonsstudiene, som så er vektet med de priser som benyttes for studieplasser.

Konklusjon: Det foreslås at den nye modellen legger til grunn opptakssramer for dimensjonering av enhetene og fordeling av studieplassinntektene.

3.2 Fakultetsadministrasjonen

I dagens modell er fakultetsadministrasjonen finansiert gjennom skattelegging av resultatinntekter, internbetaling for tjenester (IT, personal og økonomi) samt øremerkede tildelinger.

Som en konsekvens av fordelingsmodellen har fakultetsadministrasjonens budsjettet svingt i takt med resultatinntektene; i en lengre periode har de økt som følge av veksten i særlig forskningsrelaterte resultatinntekter. Det er vanskelig å se begrunnelsen for at størrelsen på fakultetsadministrasjonen skal svinge på en slik måte.

Internbetalingen for tjenester er basert på enhetenes faktiske utgifter da tjenestene ble overført til fakultetet; det er uklart hvor godt disse samsvarer med den faktiske bruken av tjenestene idag (se forøvrig nedenfor om internbetaling).

Skattesatsene på de ulike resultatinntektene varierer, fra 0 prosent for publikasjonsinntekter til 42,4 prosent for NFR- og EU-inntekter. For studiepoenginntektene er satsene 28 prosent for bachelor og 7 prosent for master og profesjon. Skattesatsen på 42,4 prosent er sammenfallende med den universitetet benytter; de øvrige later til å være begrunnet utfra en kostnadsbetraktning (fakultetet tar en større del av det studieadministrative ansvaret for bachelor enn for de øvrige studiene). Skattesatsene vurderes nærmere nedenfor, men det bemerkes allerede her at det er vanskelig å se en klar begrunnelse for å beskatte de ulike resultatkomponentene på forskjellige måter.

Det synes i utgangspunktet rimelig at størrelsen på fakultetsadministrasjonen baseres på en vurdering av behov og kostnader og ikke avhenger av (mer eller mindre tilfeldige) svingninger i fakultets samlede inntekter. Størrelsen på fakultetsadministrasjonen må selvfølgelig avhenge av aktiviteten på fakultetet, men det bør være basert på en eksplisitt vurdering og ikke tilfeldige utslag i inntektene.

Konklusjon: Det foreslås derfor at fakultetsadministrasjonens budsjett fastsettes gjennom budsjettvedtak i fakultetsstyret, og at inndekningen sikres gjennom å holde

tilbake et tilsvarende beløp fra fakultetets samlede tildeling. Dette beløpet fordeles jevnt over alle inntektskategorier, altså slik at alle inntekter beskattes med samme sats. Fakultetsstyrets satsninger finansieres på samme måte.

For 2018 tilsvarer summen av fakultetsadministrasjonens budsjett og fakultetsstyrets satsninger 14 prosent av fakultetets samlede inntekter. Ved fordelingen til enhetene ville derfor inntektene bli beskattet med 14 prosent.

3.3 Internbetaling

I dagens modell belastes enhetene faste beløp for ulike tjenester. De omfatter IT, personal og økonomi. I tillegg belastes enhetene for husleie, men disse kompenseres med tilsvarende inntekter, slik at nettovirkningen er null. For husleien er betalingen i henhold til faktiske utgifter, mens for de øvrige tjenester er betalingen basert på historiske kostnader fra da tjenestene fremdeles lå på enhetene.

Når det gjelder IT, personal og økonomi, er det uklart om betalingen står i et rimelig forhold til det omfang av tjenestene som enhetene faktisk benytter. Forøvrig er det ikke klart hvorfor akkurat disse tjenestene skal belastes særskilt, i motsetning til de andre tjenestene som enhetene får fra fakultetsadministrasjonen.

I prinsippet kunne man tenke seg å innføre et mer generelt system for internbetaling, men det er åpenbare prinsipielle og praktiske problemer med et slikt system. For det første er det ikke gitt at man ønsker å begrense enhetenes bruk av tjenestene, ved å påføre dem en kostnad. For det andre ville det være vanskelig å fastsette rimelige priser og måle bruken av tjenestene. Det foreslås derfor ikke å innføre et slikt system.

En unntagelse gjelder husleie. Universitetet har innført et nytt husleiesystem, i den hensikt å gi de ulike virksomhetene incitament til å husholde med plassen. For at dette systemet skal virke etter hensikten, må enhetene belastes for de arealer de faktisk bruker. Det foreslås derfor at enhetene fortsatt må betale husleie, men at denne ikke utlignes i inntektene slik som idag.

Konklusjon: I sum betyr dette at husleiebetalingen består – og at kompensasjonen fjernes – men at enhetenes betaling for andre tjenester ikke videreføres.

3.4 Fordeling versus satsninger

I dagens modell skjer fordelingen til enhetene dels ved måltall og dels ved såkalte "satsninger". Hovedtyngden av stipendiat- og postdoktorstillinger fordeles i henhold til måltall, men noen av stillingene fordeles etter en "strategisk" eller skjønnsmessig vurdering. Universitetets satsninger videreføres i all hovedsak direkte til enhetene. I tillegg har fakultetsstyret vedtatt egne satsninger, som Eilert Sundt-stipendene.

Enkelte andre fakulteter ved Universitetet i Oslo tildeler en større del av budsjettene gjennom strategiske satsninger. Slike satsninger gir fakultetsstyrets større mulighet for direkte prioriteringer, i tillegg til – eller uavhengig av – de føringer som følger av departementets eller universitetets tildelinger. Samtidig begrenser satsningene enhetenes egne prioriteringer.

Konklusjon: Det anbefales at fakultetet fortsetter med å videreføre de satsninger som kommer fra universitetet (hensyn tatt til finansiering av fakultetsadministrasjonen, slik det er beskrevet ovenfor). Når det gjelder stipendiat- og postdoktorstillinger, bør det etableres nye måltall for enhetene etter størrelse, basert på de samme dimensjoneringskriteriene som benyttes for tildeling av studieplassinntekter. Fakultetsledelsen bør imidlertid ha rett til å avvike fra måltallene dersom det anses hensiktsmessig for å nå fakultetets strategiske målsetninger. I tillegg kan fakultetsstyret vedta egne satsninger finansiert ved tilbakeholdelse av midler, slik som for fakultetsadministrasjonen. Det må til enhver tid være opp til fakultetsstyret å fastlegge omfanget av satsninger.

3.5 Incitament

I dagens modell benyttes forskjellige skattesatser for resultatinntektene. For studiepoenginntektene beskattes bachelorstudiene med en sats på 28 prosent, mens master- og profesjonsstudiene beskattes med 7 prosent. For resultatinntektene for forskning beskattes NFR- og EU-midler med 42,4 prosent og doktorgrader med 7 prosent, mens publikasjonspoeng ikke beskattes overhodet. Til sammenligning beskatter universitetet sentralt alle resultatinntekter med 42,4 prosent.

Forskjellen i skattesats mellom bachelorstudier på den ene side og master- og profesjonsstudier på den andre, synes å ha sin historiske begrunnelse i at fakultetet har et større ansvar for administrasjonen av bachelorstudiene enn for master- og profesjonsstudiene. Det er ikke klart hvorfor skattesatsene for forskning varierer.

Generelt sett må man kunne anta at en høy skattesats gir mindre incitament til å oppnå resultater enn det en lav skattesats gjør. Slik sett er incitamentet til å øke studiepoengproduksjonen større for master- og profesjonsstudiene enn bachelorstudiene; tilsvarende er incitamentet til å skaffe midler fra NFR og EU lavere enn incitamentet til å skaffe publikasjonspoeng eller produsere doktorgrader; og gjennomgående er incitamentet til å produsere gode studieresultater er større enn til å produsere gode forskningsresultater.

Det er vanskelig å se noen god begrunnelse for å justere de incitamentene som følger fra departementets og universitetets resultatmål. I prinsippet kunne man tenke seg at fakultetsstyret ønsket å prioritere enkelte resultater fremfor andre. I fravær av et slikt eksplisitt ønske bør alle resultater (og inntekter forøvrig) beskattes med samme sats. Hvor høy den satsen blir, vil avhenge av fakultetsstyrets tildeling til fakultetsadministrasjonen og satsninger.

Som nevnt ovenfor, tilsvarer summen av fakultetsadministrasjonens budsjett og fakultetsstyrets satsninger 14 prosent av fakultetets samlede inntekter for 2018, slik at ved fordelingen til enhetene ville inntektene bli beskattet med 14 prosent. Alternativt kunne man velge å beskatte kun basisinntektene og holde prosjektinntekter utenom. Som det fremgår av tabell 6, ville et slikt skattegrunnlag være til gunst for de enheter som har relativt store prosjektinntekter – særlig ARENA, TIK og ØI – og til

ugunst for dem som har relativt små slike inntekter – som ISV og PSI; for ISS og SAI spiller ikke valget av skattegrunnlag noen særlig rolle.

Tabell 6: Beskatning 2018, tusen kroner (totalt 86 652)

	Alle inntekter, 14%	Basisinntekter, 18%
ARENA	2 585	1 512
ISS	12 821	12 702
ISV	11 778	13 062
PSI	35 882	39 405
SAI	5 486	5 376
TIK	3 774	2 704
ØI	13 209	11 890

Fakultet yter tjenester på mange områder – herunder til søknader om, og administrasjon av, eksterne prosjekter – og det er derfor vanskelig å se en begrunnelse for å holde noen inntekter utenom.

Konklusjon: Alle inntekter beskattes med samme sats for å finansiere fakultetsadministrasjonen og fakultetsstyrets satsninger.

3.6 Utjevning over tid

I dagens modell "glattes" studiepoengproduksjonen over tre år, i den forstand at studiepoenginntektene er basert på den gjennomsnittlige studiepoengproduksjonen for tre foregående år (inntektene for 2018 er således basert på tall for årene 2014 til 2016).

En slik glatting reduserer betydningen av utslag i det enkelte år, og bidrar dermed til større forutsigbarhet. De økonomiske betydningen av dette er riktignok begrenset, gitt enhetenes frihet til å overføre over- og underskudd fra ett år til et annet.

Samtidig innebærer glatting at det tar tid før enhetene høster resultatene av sin innsats. For eksempel vil en instituttleder ikke få gleden å se den økonomiske virkningen av en vellykket innsats for å øke resultatene i inneværende lederperiode.

Når det gjelder tallene for studieproduksjonen, benytter universitetet sentralt glattede tall. Det vil derfor være visse praktiske problemer om fakultetet skulle benytte tall for enkeltår, fordi tallgrunnlaget kan avvike. Uansett vil man måtte basere seg på tall for to år tilbake, fordi siste års tall ikke er tilgjengelig når budsjettene lages (inntektene for 2018 måtte således baseres på tall for 2016). Det foreslås derfor at fakultetet fortsatt legge glattede tall til grunn, på samme måte som universitetet sentralt.

Konklusjon: Fakultetet fortsatt legge glattede tall til grunn for studiepoengproduksjon.

3.7 Opprydning og forenkling

I dagens budsjettmodell er det en rekke spesialordninger, der begrunnelsen for ordningene ikke lenger er aktuell eller hensiktsmessig. Det gjelder for eksempel de ulike skattesatsene som er omtalt ovenfor. Det finnes også en rekke særskilte overføringer og betalinger, som internbetalingen for IT-, personal- og økonomitjenestene, "disiplintillegget" til ISS (formodentlig fra tiden da to institutter ble slått sammen til dagens institutt), IT/AV-overføringene til PSI, , samt NFR-, EU- og publikasjonsbidraget og "ødemarkstillegget" til ARENA.

Når det gjelder skattesatsene, foreslås det som nevnt at disse harmoniseres. Når det gjelder de særskilte overføringene og betalingene foreslås det at disse fjernes og innbakes i de tilpasningsleddene som innføres for å gjøre overgangen til ny budsjettmodell nøytral (se nedenfor); dette har ingen økonomisk effekt for de enhetene det gjelder.

Konklusjon: Særskilte overføringer og betalinger innbakes i tilpasningsledd.

3.8 Samsvar mellom UiO- og SV-fordeling

Som forklart i forrige kapittel, er det en rekke forskjeller mellom modellene som benyttes for å fordele midler mellom fakultetene og mellom enhetene på SV-fakultetet. Det gjelder blant annet bruken av henholdsvis studieplasser og plantall, internbetalingen for fakultetstjenester og tilskuddene til husleie. SV-fakultetet har heller ikke innført den nye resultatindikatoren for ferdige kandidater.

Som hovedregel bør fakultetets modell speile universitetets; det bør bare gjøres avvik der det foreligger en eksplisitt begrunnelse. De forslagene som er omtalt ovenfor, bidrar til større samsvar mellom de to modellene. I tillegg bør det tas inn en resultatindikator for kandidatproduksjon.

Konklusjon: Fakultetet innfører resultatindikator for kandidatproduksjon.

4 Beregninger

For å anskueliggjøre virkning av å innføre en ny fordelingsmodell, presenteres det nedenfor forskjellige beregninger.

4.1 Tilpasningsledd

Innføring av en ny modell vil gi umiddelbare endringer i enhetenes beregnede inntekter. Det er vanlig å nøytralisere slike endringer ved å legge inn faste tilpasningsledd. Tilpasningsleddene er beregnet som differansen mellom inntekter beregnet med henholdsvis gammel og ny modell. Leddene videreføres i utgangspunktet fra år til år, dersom ikke annet blir eksplisitt bestemt. For å sikre budsjettøytralitet, må det derfor innføres tilpasningsledd.

Som det fremgår av tabell 7, er disse tilpasningsleddene tildels store, særlig for Psykologisk institutt. Første kolonne i tabellen viser basistildeling for 2018 for

enhetene, den andre kolonnen viser hva tildelingen ville ha vært med ny modell uten tilpasningsledd, mens den tredje kolonnen viser differansene, altså tilpasningsleddene.

Tabell 7: Budsjett 2018 med dagens og ny modell, samt tilpasningsledd, millioner kroner

	Dagens modell	Ny modell	Tilpasningsledd
ARENA	9	6	3
ISS	63	58	4
ISV	58	61	-3
PSI	167	185	-18
SAI	30	25	6
TIK	14	11	3
ØI	59	53	5

Tilpasningsleddene er beregnet som differansen mellom budsjett for 2018 etter henholdsvis dagens og ny modell.

Hovedgrunnen til at tilpasningsleddene blir så store, er at plantallene i dagens modell avviker betydelig fra opptaksrammene, særlig for Psykologisk institutt. Det er et resultat dels av en villet politikk, men også av en manglende justering i de senere år for økningene i opptaksrammene ved Psykologisk institutt, kfr. tabell 4 ovenfor. Tabell 8 sammenligner enhetenes andeler av henholdsvis opptaksrammer og plantall.

Tabell 8: Opptaksrammer og plantall, andeler i prosent

	Opptaksrammer	Plantall
ISS	15	19
ISV	17	20
PSI	50	31
SAI	6	11
TIK	2	3
ØI	11	16

For opptaksrammer er det beregnet andeler for hhv. bachelor-, master- og profesjonsstudiene, som så er vektet med de priser som benyttes for studieplasser.

Konklusjon: Det innføres faste tilpasningsledd for å nøytralisere virkningen av ny modell i første budsjettår. I forbindelse med fremtidige budsjetter bør fakultetsstyret vurdere fordelingen mellom enhetene i form av en eventuell justering av tilpasningsleddene.

4.2 Resultatvirkninger

For å sammenligne gammel og ny fordelingsmodell, er det foretatt beregninger av hvordan forskjellige inntektskomponenter vil gi seg utslag i enhetenes inntekter. Resultatene er oppsummert i tabell 9.

Tabell 9: Inntektsvirkninger med dagens og ny modell, tusen kroner

	Ny modell	Dagens modell
Studiepoeng, bachelor (100)	2 000	1 600
Studiepoeng, master (100)	3 256	3 000
Studiepoeng, profesjon (100)	6 000	6 300
Doktorgradskandidater (10)	1 838	2 000
NFR-inntekter (1 mill. kr.)	913	1 039
EU-inntekter (1 mill. kr.)	1 526	1 453
Publikasjonspoeng (100)	1 252	1 463

Ny modell inkluderer også betaling for ferdige kandidater. Prisene i ny modell er UiOs priser fratrukket en skatteprosent på 14. Inntektsvirkningen for master øker i ny modell, selv om skattesatsen økes. Dette skyldes at fakultetet kommer bedre ut i denne kategorien i den nye modellen til UiO.

Når det gjelder studiepoeng, vil økt produksjon gi større uttelling for bachelorstudiene, men lavere for master- og profesjonsstudiene. Det skyldes at i ny modell beskattes inntektene med 14 prosent, mens i gammel modell beskattes de med henholdsvis 28 og syv prosent. En økning av antallet doktorgradskandidater gir også mindre uttelling med ny modell, fordi skattesatsen går opp fra syv til 14 prosent.

Når det gjelder forskningsinntekter, gir NFR-inntekter mindre uttelling i ny modell, mens EU-inntekter gir større uttelling. I ny modell beskattes resultatinntektene med en lavere sats – 14 mot tidligere 42,4 prosent – men til gjengjeld innføres det beskatning av prosjektinntekter. I og med at resultatinntektene er relativt små for NFR-prosjekt, dominerer virkning av skatt på prosjektinntektene den lavere skatte på resultatinntektene; for EU-prosjekter er det omvendt.

Tilslutt vises virkningen av en økning i opptaksrammene for bachelor og master i ny budsjettmodell. Det foretas ingen sammenligning med dagens modell, fordi en eventuell endring i dimensjoneringen ville kreve en justering av plantall, og resultatet ville avhenge av størrelsen på justeringen. I beregningen er det forutsatt at resultatinntektene for henholdsvis studiepoeng og kandidater endres i takt med gjennomsnittlig produksjon på fakultetet. Inntektene øker gradvis inntil de når den fulle virkning når studentmassen er tilsvarende justert (tre år for bachelor og to år for master).

Tabell 10: Virkning av en økning i opptaksrammer med 10 plasser, tusen kroner

	1. år	2. år	3. år
Bachelor			
- studieplassinntekter	150	300	500
- resultatinntekter	140	281	420
Master			
- studieplassinntekter	457	915	915
- resultatinntekter	152	304	456

Resultatinntekter inkluderer også betaling for ferdige kandidater. Summen i 3. året viser hva den årlige økningen i enhetenes ramme vil være når programmet er i normal drift. Resultatinntektene er basert på 3-årige gjennomsnitt, dette betyr at det vil ta 7, 6 og 10 år hhv på bachelor, master og profesjon før endring i rammen vil ha full effekt på en enhet.